

תוכן עניינים

3	.....	מבוא
4	.....	סקירה
4	.....	1. קונפליקט עבודה משפחה
6	.....	2. יוקר המחיה
6	.....	3. הקשר בין יוקר מחייה לקונפליקט עבודה משפחה
7	.....	ביבליוגרפיה

מבוא

שינויים בעשורים האחרונים בשוק העבודה הכוללים ירידה בשכר העובדים ונטל כלכלי גובר על המשפחתי, כמו גם שינויים עדכניים במודל המשפחתי ככניסת נשים לשוק העבודה ביתר שאת, הופכים את הקשר בין עבודה ומשפחה, שני תחומי המפתח של החיים, לסוגייה בעלת משמעות ציבורית גוברת, בייחוד בהקשר של קונפליקט עבודה-משפחה. קונפליקט זה מופיע כאשר אחד מהתחומים הללו דורש יותר מדי זמן, או כשתחום אחד הופך את מילוי הדרישות של התחום האחר לקשה ביותר (Ollo-López & Goñi-Legaz, 2017). קונפליקט עבודה-משפחה הוא צורה של קונפליקט בין-תפקידי (כלומר התנגשות בין תפקידים), שבו לחצי התפקידים מתחום העבודה והמשפחה אינם תואמים זה את זה במובן מסוים. קונפליקט עבודה-משפחה מומשג משתי נקודות מבט: עבודה-משפחה, שבה דרישות בתחום העבודה משפיעות על הביצועים בתחום המשפחתי, ומשפחה-עבודה, שבה קשיים משפחתיים משפיעים על הביצועים בתחום העבודה (Mansour & Tremblay, 2018).

אם כן, הקונפליקט בין תפקידים בעבודה לתפקידים שאינם בעבודה מופיע כאשר התפקידים אינם מאוזנים בעבודה ובחיים (Ollo-López & Goñi-Legaz, 2017). מקובל לומר כי יש שלוש התבטאויות של הקונפליקט, כלומר, קונפליקטים מבוססי זמן, מתח והתנהגות. קונפליקט מבוסס זמן מתרחש כאשר הזמן המוקדש לתפקיד אחד מקשה על מילוי דרישות של תפקיד אחר; קונפליקט מבוסס זמן נצפה כאשר המתח מתפקיד אחד מקשה על מילוי דרישות של תפקיד אחר; לבסוף, קונפליקט מבוסס התנהגות מתרחש כאשר התנהגויות ספציפיות הנדרשות בתפקיד אחד מקשות על מילוי דרישות של תפקיד אחר (Mansour & Tremblay, 2018).

יתרה מכך, ניתן להתייחס לקונפליקט עבודה-משפחה גם כקונפליקט תוך-תפקידי, קרי זהו קונפליקט שבו הלחצים הנובעים מתפקידי עבודה נתפסים לא רק כבלתי מתאימים לדרישות המשפחה, אלא גם כמתחרים בלחצים מתחומי חיים אחרים כמו תחומי הפנאי (Rabenu, Tziner & Sharoni, 2017). מכאן כי הקונפליקט בין משפחה לעבודה הוא תופעה בעלת נגיעות משמעותיות לחיי הפרט החברה. זו גם תופעה הולכת ורווחת, שהפכה לאחד מגורמי הלחץ החשובים ביותר עם השלכות שליליות הן על חיי הבית והן על חיי העבודה, וגם על הפירמות ועל החברה בכלל (Ollo-López & Goñi-Legaz, 2017).

לפיכך, נקל להבין מדוע בשנים האחרונות קונפליקט עבודה משפחה הינו מוקד מחקרי נפוץ במיוחד במדעי החברה (Cerrato & Cifre, 2018). עם זאת, למרות שהקונפליקט מושפע מהמצב הכלכלי במדינה, הרי כי לא רבים המחקרים המסתכלים עליו מן הפן הכלכלי. עם זאת ניתן לשער כי מאחר ונטל כלכלי כבד על משק הבית הוא אחד הסיבות המאלצות הורים לבלות יותר שעות בעבודה, הרי כי נטל כלכלי עלול להעמיק את הקונפליקט בין עבודה למשפחה. נטל כלכלי גובר על משקי הבית הינו לרוב הוא תוצר נלווה של עלייה ביוקר המחיה (ריזה ושר, 2019). לכן, עשוי להימצא קשר בין יוקר המחיה לבין קונפליקט עבודה משפחה. אך, עוד אין כרגע מחקרים שמנסים לקשור בין שני המשתנים. על כן, במחקר זה, נציע לבחון האם קיים קשר בין עלייה ביוקר המחיה לבין עלייה בקונפליקט עבודה משפחה.

סקירה

1. קונפליקט עבודה משפחה

בני משפחה עובדים נוטים להיתקע בין הפטיש לסדן פעמים רבות – כשהם נקרעים בין דרישות בבית לבין לחצים בעבודה (Rabenu, Tziner & Sharoni, 2017). בדרך כלל, אחריות משפחתית מתייחסת לקשרים משפחתיים של הורים עם ילדיהם, וגם אל יחידים או זוגות שיש להם אחריות על הוריהם המזדקנים או הקשישים או בן זוגם, או אפילו אחים או קרובי משפחה. כך לא רק להורים אלא גם לעובדים רווקים, נטולי ילדים ואלמנות יש לעתים קרובות מחויבויות משפחתיות וחברתיות כלפי הוריהם, אחיהם או קרוביהם (Mansour & Tremblay, 2018).

לא רק זו אלא גם, כי אנשים עשויים לחוות קונפליקט בין תפקידיהם בעבודה ובין תפקידיהם בבית עקב זמן מוגבל, רמות גבוהות של מתח וציפיות התנהגותיות מתחרות (Cerrato & Cifre, 2018). כלומר, לא אחת נתקלים עובדים באתגר הקשה של חלוקת המשאבים - במיוחד משאב הזמן - בין הדרישות של העבודה והמשפחה, מה שיוצר קונפליקט עבודה-משפחה, אשר מתבטא בכך שביצוע משימות העבודה בעבודה הופך לקשה יותר כאשר הוא מתנגש עם הדרישות בבית, ובמקביל ההתמודדות עם ענייני משפחה, בהתאם, הופכת למאתגרת יותר כאשר הלחץ בעבודה גדל (Rabenu, et al., 2017).

יתר על כן, הלחצים בקונפליקט יכולים להתבטא בשני הכיוונים – כשהעבודה מפריעה לתפקוד המשפחתי וכשהמשפחה מפריעה לתפקוד התעסוקתי (Mansour & Tremblay, 2018). מכאן כי לחץ תפקידים בתחומי העבודה והבית יוצר השלכות שליליות על השני באופן דו-כיווני, כך שמידת ההשתתפות בתפקיד הביתי תיצור קשיים בהשתתפות בעבודה, וכתוצאה מכך עימות בית-עבודה - ולעומת זאת, מידת ההשתתפות בתחום העבודה עלולה להפריע לביצועים בתפקיד המשפחתי, ולגרום לעלייה בקונפליקט המבוסס על מתח, זמן או התנהגות מבוסס עבודה-בית (Cerrato & Cifre, 2018).

זאת ועוד, ניתן להגדיר שלושה סוגים עיקריים של קונפליקטים בין עבודה למשפחה. סוג אחד הוא קונפליקט מבוסס-זמן, לפיו הזמן המושקע בתחום אחד מונע את זמן שהייה בתחום השני בצורה כזו שתדלדל את האנרגיה וייצור מתח. לדוגמה, הצורך להשקיע שעות ארוכות בעבודה אומר בהכרח פחות שעות זמינות לבילוי עם המשפחה (Rabenu, et al., 2017). הזמן הנדרש לצורך מטלות הבית וטיפול במשפחה הוא אחד הגורמים החשובים ביותר לקונפליקט המגיע מהמרחב המשפחתי, במיוחד במשפחות עם ילדים. לכן, זוגות שבהם שני ההורים עובדים נוטים לחוות מספר רב יותר של קונפליקטים בין בני הזוג ורמת מתח גבוהה יותר מאשר לעמיתיהם ללא ילדים בבית (Cerrato & Cifre, 2018).

בנוסף, סוג שני של קונפליקט עבודה משפחה הוא קונפליקט מבוסס מתח, לפיו הלחץ בתפקיד אחד משפיע על הביצועים בתפקיד אחר. הורים, למשל, אחריות משפחתית-הורית עמוסה במיוחד יכולה ליצור כמות ניכרת של עומס פסיכולוגי עבור הורה, אשר לאחר מכן מועבר לחיי העבודה שלהם. לחלופין, כאשר עובדים חווים רמות גבוהות של עומס בעבודה, זה יכול להתפשט לחייהם בתחומים אחרים כמשפחה וכפנאי. סוג שלישי הינו קונפליקט מבוסס התנהגות, המתייחס לחוסר התאמה בין